

Gamleskolen i Sappen

Reisadalen

DOKUMENTASJONSVEDLEGG

Utarbeidet av Riksantikvaren 2019

Bakgrunnen for fredningen:

I 2017 startet Riksantikvaren opp et arbeid med å frede kvenske/norsk-finske kulturminne, som en del av Riksantikvarens fredningsstrategi frem mot 2020. Arbeidet gjøres i tett samarbeid med fylkeskommunene Troms og Finnmark. Målet er å bedre fredningslistens representativitet ved at fredningene i større grad skal gjenspeile Norges historie og dagens samfunn. Nasjonale minoriteter er et av temaene hvor det har vært få fredninger. Kvenske/norsk-finske kulturminner er det fredet noen av, men de er hovedsakelig i Varanger i Finnmark. Fredningen av Gamleskolen i Sappen utvider bildet av kvensk historie på 1800-tallet ved at den sammen med Tørfoss gård får frem Reisadalen som et viktig område for kvensk kultur og byggeskikk.

Historikk:

Reisaelva, er et av de områdene i Nord-Troms hvor det har vært største bosetting av kvenner. Reisaelva og Reisadalen har vært en viktig ferdselsåre mellom fjell og kyst. Kvenene ved Reisaelva og livnærte seg av den sammen med jord- og skogbruk. Kvenene var kjent som gode håndverkere og bygget egne bygninger, båter og redskaper. I 1723 bodde det 6 kvensk familier i Nordreisa (Raisi). På 1800-tallet var kvensk det dominerende språket i Nordreisa, før fornorskningen etter hvert førte til et språkskifte til norsk i området.

Vedlegg til vedtak om fredning av Gamleskolen i Sappen, gnr/bnr: 30/7
Reisa kommune, Troms fylke

**Vedlegget følger vedtak om fredning etter kulturminneloven
§§ 15 og 19.**

Vedlegget er en fotodokumentasjon av bygningen i den tilstand den hadde i
2017 og 2018.

Takk til Else og Tore Elvestad, Halti kvenkultursenter IKS, Nord-Troms
museum, Nordreisa kommune og Troms fylkeskommune

Alle foto:
Ståle Arfeldt Bergås & Cathrine Skredderstuen Rolland, © Riksantikvaren

Reisaelva (Raisinjoki) har fått sitt navn etter det norrøne ordet *risa* som betyr å stige. Gjennom året har elva veldig varierende vannføring noe som gjør den farbar kun med elvebåter spesielt laget for Reisaelva

Beskrivelse av skolen:

Gamleskolens planløsning med kjøkken og skolestue i første etasje og to sovesaler og kammers i andre etasje, samt den originale trappen er bevart. Eksteriøret er godt bevart, slik det har sett ut siden 1920-tallet, med eldre vinduer og skifer på taket. Det er overbygget inngangsparti og tre opplett på taket. Innvendig har det skjedd en del endringer, det er satt inn nyere kjøkken og bad, disse er ikke omfattet av fredningen.

Gamleskolen i Sappen har gjennomgått tre epoker som gjenspeiler lovverket for skole og utdanning. Bygningen ble reist som våningshus i 1890, hvor ett rom ble brukt til skolestue. Byggingen var et konkret resultat av skoleloven av 1889, hvor antall skolelærer, fagkrets og lærerkrefter økte. Det var også mulig å få rentefritt lån til boligbygging mot at man leide ut deler av den til omgangsskole. I 1913 ble hele bygningen skolebygning og fra 1920 bygningen utvidet med en andre etasje med oppløft, hvor det ble sovesaler og fra da av var det internatskole.

Det var flere grunner til at man startet med internatskole i Reisa. Det var lange avstander fra barnas hjemsted til skolen. Man hadde en oppfatning av at barna ville lære seg norsk raskere om de bodde på skolen. I en periode fikk de benytte kvensk som støttespråk og læreren behersket kvensk, men etter hvert ble dette strammet inn og det ble ansatt lærer som kun snakket norsk. Barna på Gamleskolen i Sappen hadde høyt fravær fordi de også måtte bidra hjemme på gården. Dette var trolig også en grunn til at internatskole ble innført.

Gamleskolen i Sappen var i drift frem til 1950 da det ble bygget en ny skole ved siden av.

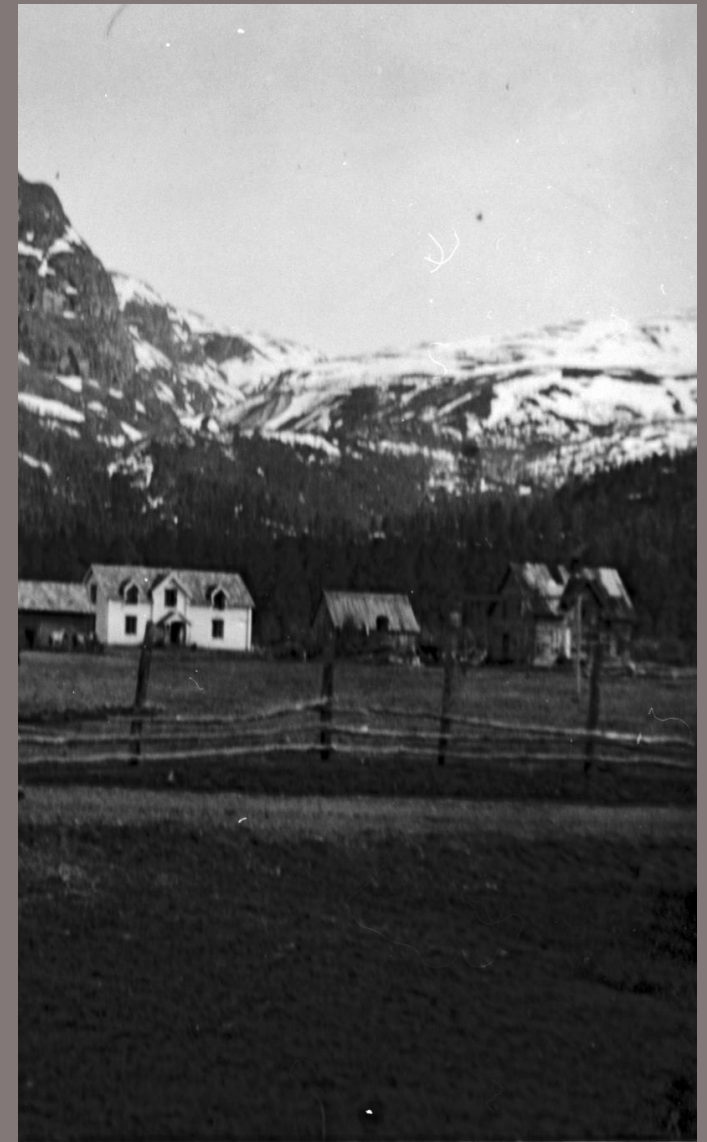

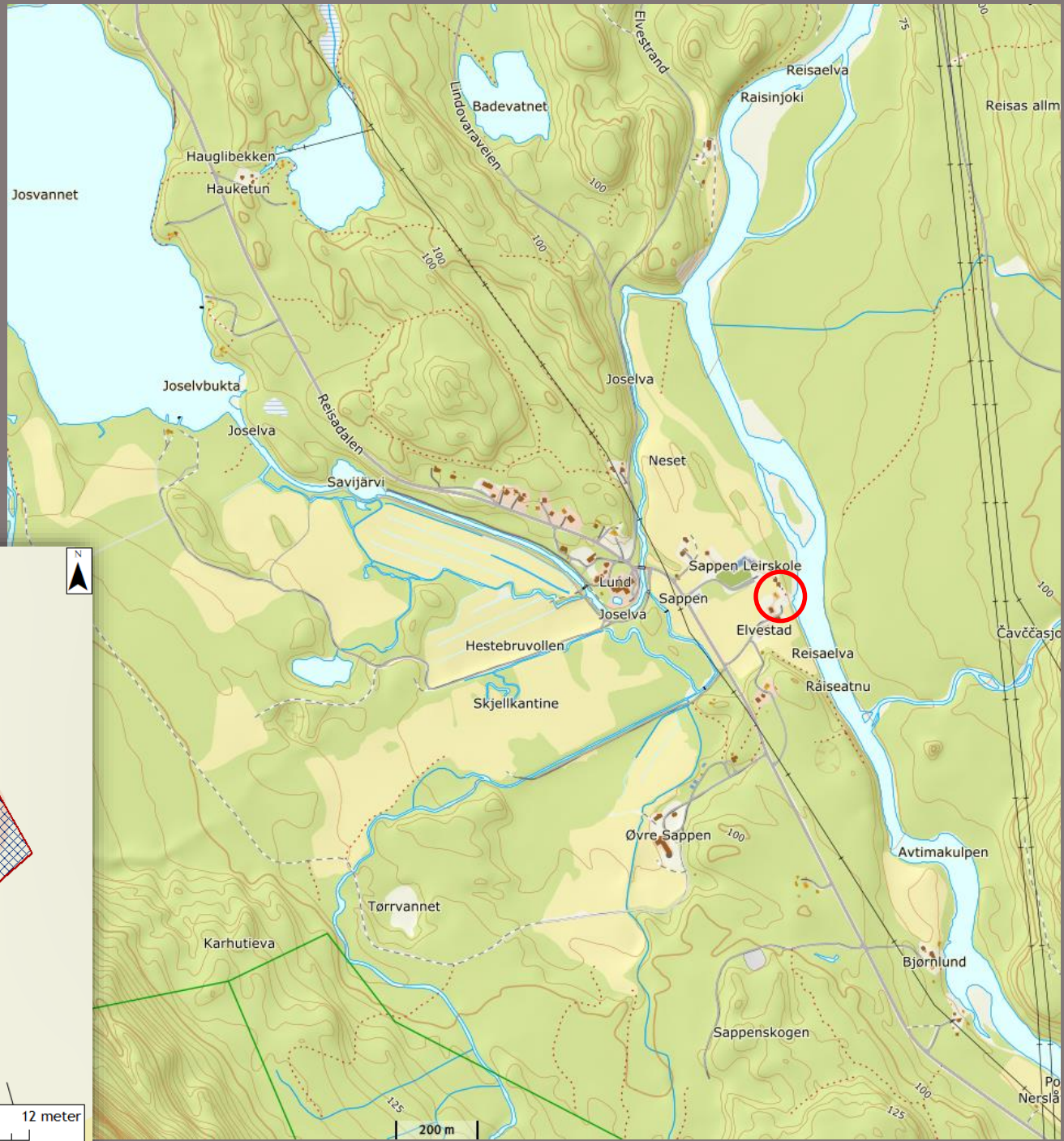
Foto: Nord-Troms museum ca 1941

Eiendomsinformasjon:

Gamleskolen i Sappen, gnr/bnr: 30/7

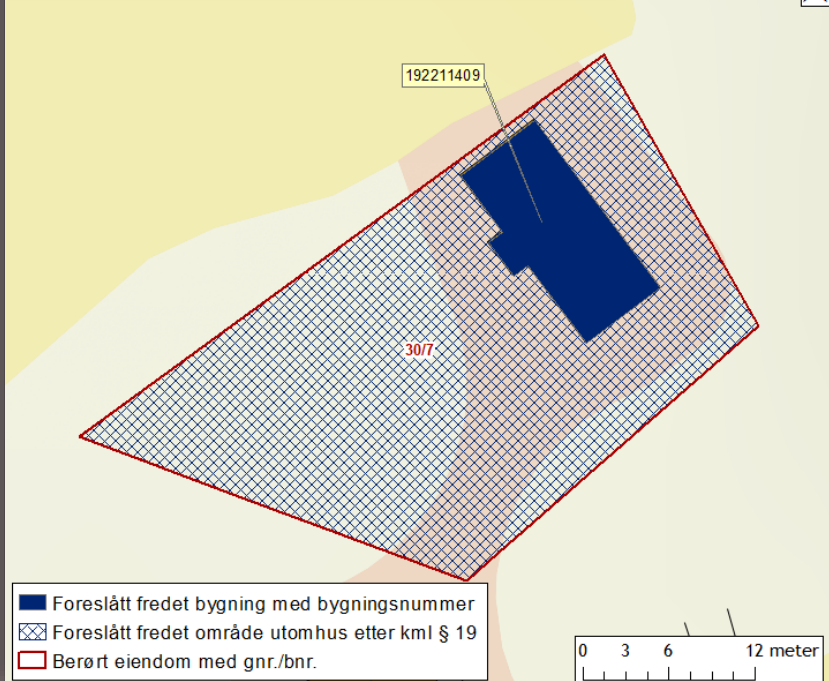
Nordreisa kommune, Raisin komuuni

Hovedbygning: 192211409

Bakgrunnskart: Topografisk norgeskart 4

Bygnings- og eiendomsflater: Kommunale geovekstdata fra Norge digitalt

■ Foreslått fredet bygning med bygningsnummer

▨ Foreslått fredet område utomhus etter kml § 19

▭ Berørt eiendom med gnr./bnr.

Fasade mot syd med hovedinngang

Karakteristisk overbygd inngangsparti

Hvilebenker på hver side

Dobbeltfløyet inngangsdør med overlysvindu

Langfasade mot sør og gavlfasade mot øst

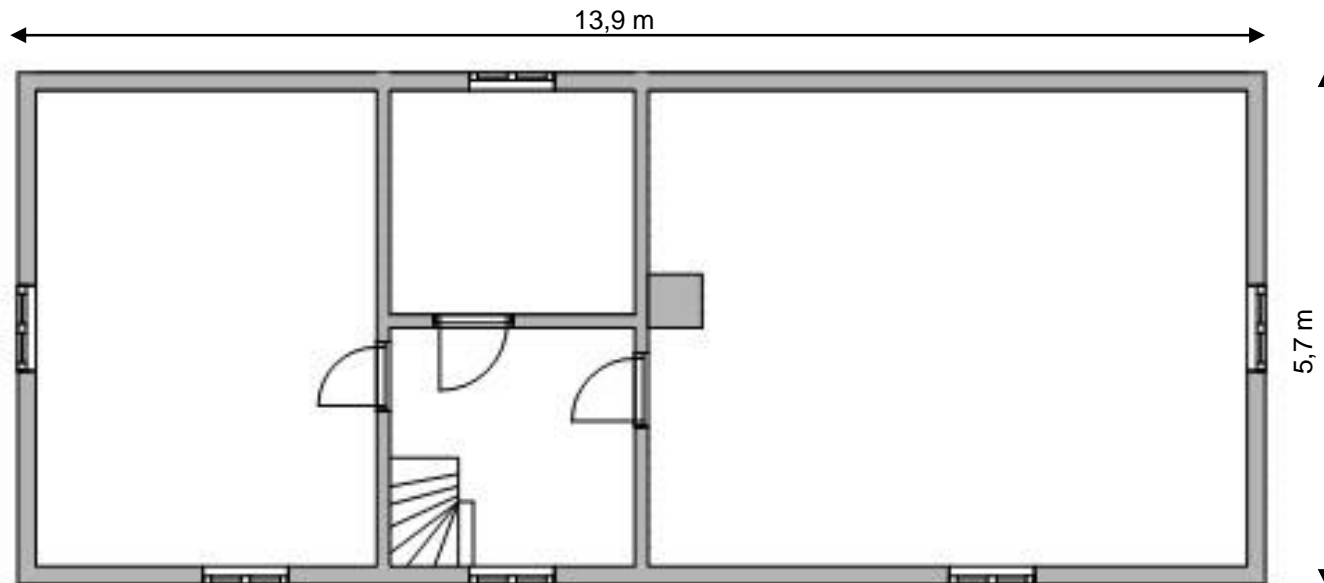

Langfasade mot nord og gavlfasade mot vest

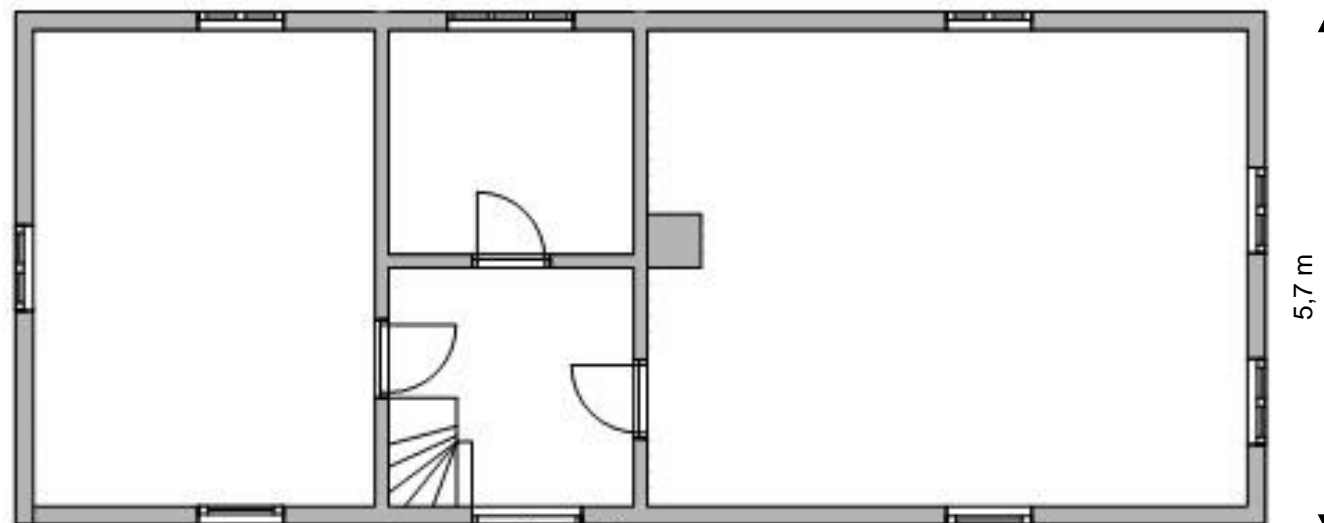
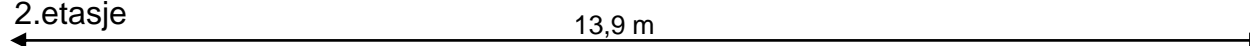

Plantegninger som viser
hovedstrukturen i bygningen.

Tegninger utarbeidet av
Riksantikvaren

2.etasje

1.etasje

Ikke i målestokk

